

УДК 792.03 (477)

О. М. СЛИВКА

**ДИНАМІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ФЕСТИВАЛЮ
ЛЯЛЬКОВИХ ТЕАТРІВ «ОБЕРЕГИ» (ІВАНО-ФРАНКІВСЬК) В КОНТЕКСТІ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА**

У статті проаналізовано діяльність Міжнародного фестивалю театрів ляльок «Обереги», який проводиться Івано-Франківським академічним обласним театром ляльок ім. Марійки Підгірянки. Визначено зміст, мету і функції фестивалю «Обереги» впродовж його функціонування (з 2001 р.), оцінено місце і роль фестивалю в загальнотеатральному фестивальному русі в Україні та за кордоном. Здійснено аналіз динаміки фестивалю, специфіку і тематику кожних фестивальних програм, визначено функції театральних вистав, представлених для глядачів.

Ключові слова: театральний фестиваль, фестиваль театрів ляльок «Обереги», функції фестивалю, тематика і жанри театральних вистав.

О. М. СЛИВКА

**ДИНАМИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ФЕСТИВАЛЯ
КУКОЛЬНЫХ ТЕАТРОВ «ОБЕРЕГИ» (ИВАНО-ФРАНКОВСК) В КОНТЕКСТЕ
РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА**

В статье проанализирована деятельность Международного фестиваля кукольных театров «Обереги», который проводится Ивано-Франковским академическим областным театром кукол им. М. Пидгирянки. Определено содержание, цель и функции фестиваля «Обереги» на протяжении его функционирования (с 2001 г.); оценено место и роль фестиваля в общетеатральном фестивальном движении в Украине и за рубежом. Проведен анализ динамики фестиваля, специфики и тематики фестивальных программ, определены функции театральных спектаклей, представленных для зрителей.

Ключевые слова: театральный фестиваль, фестиваль кукольных театров «Обереги», функции фестиваля, тематика и жанры театральных спектаклей.

О. М. SLYVKA

**DYNAMICS OF THE FUNCTIONING OF THE INTERNATIONAL FESTIVAL OF
PUPPET THEATERS «OBEREHY» (IVANO-FRANKIVSK) IN THE CONTEXT OF
MODERN UKRAINIAN THEATER**

The article presents the analysis of the International Festival of Puppet Theaters «Oberehy» held in Mariyka Pidhirianka Ivano-Frankivsk Regional Academic Puppet Theatre. The main tasks of the article are as follows: to determine the content, purpose and functions of the «Oberehy» festival during its functioning (since 2001); to compare it with similar festivals held in Ukraine; to assess the place and role of the Festival in general theater festival movement in Ukraine and abroad.

The specifics of puppet theaters Festival, its peculiarities in the context of the themes, emotional, artistic and theatrical means were determined.

The article provides analysis of the dynamics of the Festival, the specifics and themes of every festival program; it determines the functions of theatrical performances presented to viewers.

During five Festivals there were held creative competitions too, which allowed to determine the winners in the categories Best Performance, the Implementation of Stage Work Using Music and Folk Song, Best Scenography, Best Music Solution for the Performance, Best Actress, Best Actor, Best Director, Best Festival Costumes, Best Artist, Best Debut.

The conducted analysis leads to the following conclusions.

Theatre Festival «Oberehy» has a clear concept – the national classics on the puppet theatre stage. Thanks to this concept the theatre promotes with its artistic means Ukrainian heritage among junior and adult audience, relying on national traditions.

Festival has enriched the theatrical treasury of Ukraine with new performances, new discoveries.

«Oberehy» became a creative laboratory for actors, directors, artists, composers, puppeteers and students of higher educational institutions of theatrical art. This helps to trace the dynamics of theatrical life nowadays.

Geographically, Festival made it possible to expand the cultural horizons of both artists and audience, and attracted to the participation all regions of Ukraine and guests from abroad too. During the Festival Ivano-Frankivsk was visited by theatres with theatrical productions from Kyiv, Kharkiv, Khmelnytsky, Lviv, Poltava, Zakarpattia, Cherkasy, Chernivtsi, Kherson; also from Belarus, Russia, Poland, Estonia, Azerbaijan, Moldova, the Czech Republic, Slovakia, Lithuania.

Festival returned the interest of directors and audience in national drama (Ukrainian as well as translated classics); during the Festival there were held about 60 performances of works by Ukrainian and world classics such as: Ivan Franko, Oleksandr Oles, Bohdan Stelmakh, Marko Kropyvnytsky, Hnat Khotkevych, Nikolai Gogol, Mykola Lysenko, Leo Tolstoy, Alexander Pushkin, Anton Chekhov, Ivan Kotliarevsky, Hans Christian Andersen, Federico Garcia Lorca, Sholem Aleichem, and also folk tales, epics, stories, dramatic poems and opera. Directors while seeking their way in theatre art and focusing on national cultural features of their country demonstrated current trends in classical productions and did not betray established traditions in the process.

Performances-participants of the puppet Festival are aimed not only at young viewers, but at multi-age audience, which encouraged the Festival's versatility. Stage performances became a step back to childhood for adults. The Festival has played an important communicative, socio-cultural, psychological, hedonistic function for the whole audience.

In general, the international festival of national classics on the stage of the puppet theatre «Oberehy» has an important purpose: it not only embodies the works of art on the scene, but also enriches the communication and spiritual inner world of the viewer.

Key words: *theater festival, festival of Puppet Theater «Talismans», festival's function, themes and genres of theater.*

В Україні традиції театральних фестивалів мають давню історію. В період незалежності більшість з них продовжили своє функціонування, проте були засновані й нові – регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Загалом матеріали про театральні фестивалі України переважно представлені в періодиці, на веб-сайтах установ культури та театрів. У 2010 р. створено всеукраїнську віртуальну театральну портал-мережу «Український театральний простір», яка охоплює відомості про понад 112 театрів і діяльність 81 драматурга [31]. На порталі також запропонована інформація про театральні фестивалі і репертуар колективів.

Сьогодні в Україні функціонує близько тридцяти державних і комунальних лялькових театрів та декілька приватних. Також організовується і проводиться низка популярних Міжнародних фестивалів лялькарів, зокрема «Інтерлялька» (м. Ужгород), «Подільська лялька» (м. Вінниця), «Золотий Телесик» (м. Львів), «Дивень» (м. Хмельницький) тощо.

Серед заснованих в період незалежності – й міжнародний фестиваль національної класики на сцені театру ляльок «Обереги» (Івано-Франківськ). Перебіг фестивалю широко висвітлювався журналістами в засобах масової інформації (на телебаченні, радіо, у місцевій і столичній пресі), окремі фестивалі аналізували відомі театрознавці А. Підлужна, С. Максименко у фахових виданнях (зокрема, «Просценіум») [3; 22; 23], проте його загальна мистецька динаміка ще не ставала предметом наукових розвідок.

Мета статті – проаналізувати функціонування, тематику та жанрову специфіку фестивалю лялькових театрів «Обереги» (Івано-Франківськ) в контексті українського театрального фестивального руху.

Міжнародний фестиваль національної класики на сцені театру ляльок «Обереги», який проводиться Івано-Франківським академічним обласним театром ляльок ім. Марійки Підгірянки, у своїй назві має надзвичайно глибокий зміст – оберег як функція і як символ української культури.

Фестиваль національної класики «Обереги» був започаткований у жовтні 2001 року. Тоді взяли у ньому участь представники трьох країн: Білорусі, Росії та України. До Івано-Франківська приїхало сім театрів ляльок, а також студенти Харківського інституту мистецтв ім. І. Котляревського та Ярославського театрального інституту. Фестиваль постановили проводити раз на два роки.

Наступного фестивалю (2003) журі, спонсори та глядачі започаткували багато номінацій для конкурсної основи дійства. На «Оберегах» 2005-го і 2007-го років число номінацій нагородження збільшилося пропорційно як до кількості учасників, так і до тематичної палітри фестивалю. Національні фольклорні жанри – казки, легенди – сприяли залученню дітей до глибокої скарбниці мудрості поколінь, формували почуття патріотизму, ментальної приналежності, професійно вводили у світ прекрасного.

Наступний фестиваль було перенесено на 2011 рік, тоді ж він отримав оновлений Символ фестивалю, автором якого є головний художник театру ім. М. Підгірянки Ростислав Котерлін, і який уособлює безмежний національний світ.

Перший міжнародний фестиваль національної класики на сцені театру ляльок «Обереги» відбувався 2–7 жовтня 2001 року. Загалом фестивальна програма нараховувала 12 вистав. У жанрі поетичного лялькового театру були представлені дві роботи: вистава «Кривенька качечка» (режисер – Я. Грушецький) Івано-Франківського обласного театру ляльок ім. М. Підгірянки та «Івасик-Телесик» (режисер – С. Брижань) Хмельницького театру ляльок. Тут режисери сягнули тематики прадавніх язичницьких часів, звідки й взяли джерельні варіації культури – обрядів, ритуалів. Саме ці дві вистави, на думку глядачів і за оцінками критиків, стали лідерами фестивалю. Відзначили позитивними відгуками і студентів – представників двох театральних шкіл – Ярославського театрального інституту (вистава – «Ваня Датський») та Харківського інституту мистецтв імені І. Котляревського (вистава – «Коза Дереза»). На жаль, були і колективи, які привезли вистави невисокого рівня, скажімо, Львівський (вистава – «Фарбований Лис») та Черкаський (вистава – «Бабуся і Ведмідь») [6].

Чернівецький обласний театр ляльок порушив питання справжнього кохання у виставі «Ніч на Івана Купала» (режисер – Р. Неупокоев). Цікава декорація, оригінальні ляльки-маріонетки, соковита мова створили своєрідний настрій у глядачів при перегляді вистави «Дід і Журавель» (режисер – Д. Нуянзін) Брестського театру ляльок (Республіка Білорусь), в основу якої покладено мотиви білоруських народних казок. Київський міський театр ляльок показав виставу «Котик і Півник» за мотивами українських народних казок. Постановка народного артиста України С. Єфремова вже здобула високу нагороду Гран-прі на Міжнародному фестивалі театрів ляльок в м. Ломжа (Польща) в 1999 році. Класична постановка вистави, не зраджуючи українським традиціям, була наче ляльковою терапією для дітей та дорослих.

Протягом 20–23 жовтня 2003 року гості, глядачі та журі фестивалю «Обереги» переглянули дев'ять вистав, більшість з яких – за мотивами народних казок, інші – за сучасними драматургічними творами («Різниця» С. Мрожека, режисер – С. Пасічник, Харківський інститут мистецтв імені І. Котляревського; «Жирафа і Носоріг» К. Гюнтера, режисер – О. Іноземцев, Полтавський обласний театр ляльок).

Протиставлення ліричної слов'янської душі бездуховній американській цивілізації взяли за основу у своїй виставі творці «міжнародної казки-фантазії» «Жили-були» (режисер-постановник В. Підцерковний). На сцені Івано-Франківського театру ляльок створили сучасну версію-попурі на тему чи не найпоширенішої серед слов'янських народів казки про Курочку Рябу. Вистава сповнена підтексту, іронії, паралелей та дотепності. «Режисер і автор сценарію в одній особі створив навдивовижу цілісне дійство, в якому історія про Курочку Рябу чергується з інтермедіями-роздумами над долею давньої казки» [9]. Спектакль «Жили-були» виборов перемогу у номінації *краща вистава*, а робота молодого актора Тараса Винника у цій же виставі – *кращий дебют у чоловічій ролі*.

Прикрасою фестивалю став спектакль «Казки зі скрині» (автор сценарію та постановник – О. Жюгзда), поставлений за мотивами білоруських казок Мінським обласним театром ляльок «Батлейка». Все у виставі підкоряє своєю простотою, присутні всі атрибути класичної казки, при цьому – органічна взаємодія акторів з ляльками, багата голосова палітра виконавців, які грають зразу по декілька ролей, віртуозність перевтілень, феєрверк веселих придумок. [17] Актриса Тетяна Чаєвська за блискуче зіграну роль у цій виставі нагороджена у номінації *краща жіноча роль*.

Подією фестивалю стала вистава «Тарас» (режисер – С. Брижань) Львівського обласного театру ляльок – поетична розповідь за поемою Богдана Стельмаха про дитинство Тараса Шевченка. У виставі у метафоричній образній формі зображено осмислення життєвого шляху генія. Доля і Безталання ведуть боротьбу за світлу душу, і маленький Тарас рятується у фантазіях, вигадуючи і козака-оборонця, і чумаків, що спускаються зі своїм возом прямо з чумацького часу. Реальність і вигадка щільно переплітаються у цій поетичній притчі. Атмосфера вистави далека від просто розважальної, натомість вимагає уваги і розуміння дітей. [18] Художник-постановник вистави Михайло Ніколаєв став *кращим художником* фестивалю.

Цілісність всіх складників спектаклю продемонструвала робота Закарпатського театру ляльок «А де ж п'яте?» (режисер – О. Куцук) болгарського драматурга Б.Апрілова, в якій актори використовують великі ляльки, виразні маріонетки, колоритні маски «грають» Осла, Індюка, Козла. Симпатичними й енергійними на сцені, на думку журі, виглядають діти – учасники постановки «Жирафа і Носоріг» Полтавського обласного театру ляльок [19].

Найпопулярнішим «класиком» фестивальної програми став Іван Франко. За мотивами його творів Івано-Франківський ляльковий театр ім. М. Підгірянки показав виставу «Коли ще звірі говорили» (режисер – К. Губенко). У виставі використовувалися нові режисерські та сценографічні підходи та моделі [19].

Така палітра фестивалю свідчила про те, що здебільшого акцентувалася увага на темах класики, хоча, звичайно, запропоновані вистави – лише мізерний відсоток того величезного масиву національної літератури, що чекає на своє втілення на сценах лялькових театрів [17].

З 28 вересня по 2 жовтня 2005 р. відбувся Третій міжнародний фестиваль національної класики на сцені театру ляльок «Обереги». Учасниками цього фестивалю були театри з різних країн, культуру яких вони вдало представляли у форматі стосунків ляльок і людей. Зрозуміло, що «кожен театр, презентуючи свою національну класику, відрізнявся саме національним духом, колоритом, врешті, театральною і ляльково-театральною школою» [1]. Гран-прі отримала постановка Брестського лялькового театру «Холстомір» за оповіданням Олексія Тостого. Вистава була згустком високої напруги, сплавом глибоких почуттів і призначалася для дорослих глядачів. Сумну історію коня, який з'явився на світ зовсім не таким, як його породисті батьки, оповідали і люди, і ляльки. Велике значення мала почергова зміна масштабу ляльки та сценічного простору, зміна конструкції ляльки, способу її руху. У спектаклі багато творчих нововведень при максимальній простоті сценографії. Виконавець головної ролі Ігор Верста був визнаний *найкращим виконавцем чоловічої ролі*, а сама постановка відзначена головним призом фестивалю [1–2].

Химерною і вишуканою водночас була вистава Черкаського обласного театру ляльок під назвою «Чарівні сни» (режисер – Я. Грушецький). Постановка запам'яталася яскравими і цікавими костюмами, за які Каріна Тишина отримала *нагороду за кращі костюми фестивалю*. Це була низка міні-казок за мотивами новел англійського письменника Д. Басета: дотепні і повчальні історії про повільного равлика і швидкого та спритного «супермена» коника-стрибунця [2].

Найбільш виразною, яскравою, створеною за усіма законами театрального мистецтва видалася вистава Волинського обласного театру «Підкова на щастя». Автор п'єси – В. Данець, створено її за мотивами казок І. Франка. Три актори, наче граючись, вмить складають і розкладають нехитрі декорації на очах, трансформуючи сценічний простір. Талановитою та багатогранною була актриса Світлана Стасюк, яка заслужено отримала *нагороду за кращу жіночу роль* [2].

Естонський театр з Нарви показував епос «Як бог Уку землю естів творив і людьми заселював» (режисер – Ю. Міхальов). Вистава знайомить дітей з найдавнішими легендами про створення світу та людей, які дотепно приправлено гумором та іронією, пересипано жартами та піснями. Вистава має філософську ідею – слово пробуджує до життя, оживляє навколишній світ [1].

Надзвичайно архаїчною, давньою, як український вертеп, виявилася вистава «Хеїр і Шер» за творами Нізамі Гянджінського державного лялькового театру, яка дихала давниною всіх лялькових механізмів. Цілком традиційний ляльковий театр з традиційними ляльками й акторами було представлено у постановці В. Підцерковного за твором Марка Кропивницького «Хома і Щука». Сценографія та гра кольорового світла створює беззаперечну казкову атмосферу.

Вистава «Торбина з піснями» (режисер – Н. Бучма) Київського міського театру ляльок перейнята правдивим українським духом – численними піснями, жартами, приказками, неспішним темпоритмом життя українця у справжньому українському селі. Підкреслював оригінальність вистави модний синтез – на сцені одночасно діяли і ляльки, і люди.

Татарський державний театр ляльок з Казані показав на фестивалі «Муху-цокотуху» К. Чуковського (режисер – О. Афанасьєв). Львівський обласний театр ляльок привіз на фестиваль виставу «Забавні історії Вуркотика» (режисер – М. Вікс).

Загалом фестиваль 2005 року продемонстрував досить високий рівень постановок і водночас потішив маленьких та дорослих глядачів. Фестиваль показав, що кожен театр може бути цікавим власне своїм національним обличчям [2]. Водночас лише дві вистави на фестивалі були суто ляльковими, в інших синтезувалася гра ляльок і «живих» акторів.

Незвичайним дійством розпочався IV Міжнародний фестиваль «Обереги» (2007). У центрі міста Івано-Франківська актори обласного театру ляльок ім. Марійки Підгірянки вийшли в масках казкових героїв та разом із маленькими глядачами піснями і танцями вітали гостей фестивалю [8].

Серед тих, хто протягом чотирьох днів змагався за першість, окрім господарів фестивалю, – театр «Ільмаріне» з Естонії, Черкаський академічний обласний театр ляльок, театр «Гугуце» з Молдови, Брестський театр ляльок, Полтавський обласний театр ляльок, Київський міський театр ляльок, Львівський обласний театр ляльок, студенти Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого та студенти Харківського державного університету мистецтв ім. І. Котляревського [8].

У номінації *краща вистава* переміг Полтавський обласний театр ляльок, який представив прекрасний переспів «Дюймовочки» Г.-Х.Андерсена – п'єсу Андрія Усачова «Крила для Дюймовочки» (режисер-постановник – О. Дмитрієва). Вистава вразила значною кількістю яскравих сцен та героїв, а також високою майстерністю пластики акторів.

Актори театру «Ільмаріне» з Естонії презентували виставу «Пожалійте козлика» (режисер-постановник – Ю. Міхальов), що створена на основі стародавньої іранської казки. Актриса Тамара Матяніна за професійно зіграну роль у виставі була відзначена в номінації *краща жіноча роль*.

Брестський театр ляльок з Білорусі привіз на конкурс зворушливу та глибоко національну виставу за п'єсою Світлаки Клімкович «Баладу про Білу Вишню» (режисер Д. Нуянзін). Журі відзначило актуальність теми любові до різної землі, що була яскраво вираженою у сюжеті вистави. Також постановку відзначили за *збереження національних традицій художніми засобами мистецтва театру ляльок*, а актора Ігоря Версту – за *кращу чоловічу роль*.

Тему грошей, довкола яких відбуваються всі драматичні події не лише в казках, але й в реальному житті, розкрито у виставі «Чи можна грошима річку загатити» (режисер-постановник – Володимир Підцерковний, Івано-Франківськ) за казкою Гната Хоткевича.

Студентська молодь представила творчі роботи: «Любов Дона Перлімпліна» (Київський національний університет театру, кіно та телебачення ім. І. Карпенка-Карого) та «Казка про чарівний млин Ікен та лиху чаклунку Мухантан» (Харківський державний університет мистецтв ім. І.Котляревського).

Передати фольклорний колорит культури власної країни намагався Молдовський муніципальний театр ляльок «Гугуце» у виставі за п'єсою Ю. Філіпа «Скарб злодія» (режисер – В. Штефанюк), яку вони грали рідною мовою. На бурсацькі веселі забави перетворив «Наталку Полтавку» Київський муніципальний академічний театр ляльок (режисер-постановник – народний артист України Сергій Єфремов).

Легкою та цікавою для дитячого сприйняття стала вистава Черкаського академічного обласного театру ляльок «Хочу бути великим», суть якої перегукується з Христовою сентенцією – «Будьте, як діти» – і може навчити навіть дорослих зберігати доброзичливість і щирість у будь-якій життєвій ситуації.

Завершився фестиваль дитячою оперою Миколи Лисенка «Коза-дереза» (режисер-постановник – В. Підцерковний) у виконанні акторів Івано-Франківського театру ляльок імені Марійки Підгірянки. Вистава пронизана елементами національного колориту, природним поєднанням слова, танцю, співу, в ній використовуються стародавні предмети побуту. Журі відзначило виставу у номінації *втілення сценічного твору з використанням музичного та пісенного фольклору* [10].

26–30 вересня 2011 року відбувся V Міжнародний фестиваль театрів ляльок «Обереги». Цього року фестиваль відрізнявся від попередніх однією важливою особливістю – на ньому були представлені театри-учасники Європроекту «Літаючий фестиваль. Родина і дитина в сучасній Європі». До Івано-Франківська прибули лялькарі з Чехії, Словаччини, Польщі, Литви, Білорусі, Молдови, Росії. Україна була представлена театрами Києва, Харкова, Херсона, Львова, Чернівців і, звичайно, Івано-Франківська. Цей фестиваль став наймасштабнішим за кількістю країн-учасниць та переліком вистав для дітей, дорослих і сімейного перегляду [27].

Новітніми виражальними методами у поєднанні з елементами музичного театру запам'яталась вистава «Ластівочка» Т. Слободзянека в режисурі З. Лісовського (Торунь, Польща), відзначена у номінації *за найкращу сценографію*. Вистава «Терем» за п'єсою О. Ліманова у режисурі В. Бугайова та сценографії В. Нікітіна (Курський обласний театр ляльок, Росія) у жанрі притчі розповідає про вічні проблеми людського буття [22].

Брестський обласний театр ляльок (Білорусь) представив виставу «Місяць Сальєрі» за однойменною пушкінською трагедією (автор інсценізації та режисер Р. Кудашов). Гра акторів вразила ідеальним поєднанням сучасної сценографії, класичної музики безсмертного В. Моцарта і досконалою технікою ляльковика, коли актор з'являється лише у фінальному виході, а протягом вистави він наповнює енергією невеличкі ляльки, які говорять філософські речі. На сцені панують чорно-білі та сірі тони, мініатюрні ляльки, образний і точний предметний світ, а головне – талант режисера однодумців-акторів. Недарма ця вистава стала беззаперечним *переможцем фестивалю* [22].

Варто підкреслити високу музичну культуру театру ім. Марійки Підгірянки в особі композитора і хормейстера Любові Литвинчук (перемога у номінації *найкраще музичне рішення вистави* у спектаклі «Егле – королева вужів» С. Неріс). Згадана робота вирізнялась не лише драматургічною цілісністю музичного полотна вистави, а й синтезом національного прибалтійського мелосу з українською темою. Ще одна героїня у згаданій виставі (актори працюють у двох планах: живому і з лялькою), виконавиця заголовної ролі Егле – Галина Савчин була відзначена як переможниця у номінації *за найкращу жіночу роль* [22].

Особливою енергетикою віяло від дебютантів – гостей фестивалю: студентів Харківського національного університету імені І. Котляревського (режисер О. Інютчкін) та їх зворушливого «Кульконика» (режисера Д. Іванової). Найбільше глядацьких симпатій отримала «Музична крамничка» Н. Крат за мотивами казки Л. Легут (режисер О. Новохацький), яку представив Львівський театр естрадних мініатюр «І люди, і ляльки», які торкнулися сюжетів про «вічні проблеми буття» [22].

Ще одною довгоочікуваною постановкою стала вистава «Дівчина з помаранчами» Остравського театру ляльок з Чехії, яка перемогла в номінації *за найкращу режисерську роботу*. Режисер Вацлав Клеменс зумів поєднати акторів – людей, ляльок і комп'ютерну графіку на одній сцені. Глядачів вразило музичне та хореографічне виконання. Постановочна група зробила вражаючу роботу. Журі також віддало свої симпатії виставі «Сніговички та

сонечко» О. Веселова (режисер – О. Куцик, художник – Т. Улинець) Львівського академічного обласного театру ляльок. Глядачі фестивалю «Обереги» також переглянули виставу «Пропозиція, або раунд №6» за Олесем Бердником та Антоном Чеховим (режисер-постановник, музичне оформлення – А. Кирильчук, художнє оформлення – А. Кирильчук, К. Дорошенко), «Маленький принц» за твором А. де Сент-Екзюпері Херсонського обласного театру ляльок (режисер – народний артист України Б.Чуприна), «Лілея» Чернівецького обласного театру ляльок (інсценізація Р.Неупокоева за казкою Лесі Українки), «Чінтет, або море на краю світа» (режисер – Каміл Жішка) у виконанні акторів Старого Театру Кароля Спішака (Нітра, Словаччина). Івано-Франківський обласний театр ляльок ім. Марійки Підгірянки продемонстрував вистави «Людвіг+Тутта» Дмитра Нуянзіна за мотивами повісті Яна-Олофа Екхольма (режисер-постановник – Д.Нуянзін), «Егле – королева вужів» за п'єсою С.Неріс та «Скрипаль на даху» (режисер – Д.Нуянзін) за повістю Шолома-Алейхема «Тев'є-Молочар».

Отже, театральний фестиваль «Обереги» має чітко визначену концепцію – національна класика на сцені театру ляльок. Відповідно театр, спираючись на національні традиції, популяризує своїми художніми засобами українську спадщину серед молодшого та дорослого глядача.

Фестиваль збагатив театральну скарбницю України новими виставами, мистецькими відкриттями.

«Обереги» стали творчою лабораторією для акторів, режисерів, художників, композиторів, лялькарів та студентів вищих навчальних мистецьких театральних закладів. Це в свою чергу допомагає простежити динаміку розвитку театрального життя на сучасному етапі.

Фестиваль за географією дав можливість розширити культурні горизонти як митців, так і глядачів, також залучив до участі всі регіони України та гостей з-за кордону. За час проведення фестивалю із театральними постановками до Івано-Франківська завітали театри із Києва, Харкова, Хмельницького, Львова, Полтави, Закарпаття, Черкаса, Чернівців, Херсона, а також Білорусі, Росії, Польщі, Естонії, Азербайджану, Молдови, Чехії, Словаччини, Литви.

Фестиваль повернув інтерес постановників і глядачів до національної драматургії (як україномовної, так і перекладеної класики), за час його проведення було здійснено близько 60 постановок за творами українських та світових класиків (Івана Франка, Олександра Олеся, Богдана Стельмаха, Марка Кропивницького, Гната Хоткевича, Миколи Гоголя, Миколи Лисенка, Лева Толстого, Олександра Пушкіна, Антона Чехова, Івана Котляревського, Ганса-Христіана Андерсена, Федеріко Гарсія Лорки, Шолом-Алейхема), а також народні казки, епоси, повісті, драматичні поеми, опери. Режисери, шукаючи свій шлях у театральному мистецтві та орієнтуючись на національні особливості культури своєї країни, продемонстрували сучасні тенденції у класичних постановках, не зраджуючи усталеним традиціям.

Вистави-учасники лялькового фестивалю орієнтовані не тільки на юного глядача, але й різновікову аудиторію, що надало йому багатогранності. Сценічні постановки вистав стали кроком повернення до дитинства для дорослих. Фестиваль відіграв для всіх глядачів важливу комунікативну, соціокультурну, психотерапевтичну, гедоністичну функції.

Загалом міжнародний фестиваль національної класики на сцені театру ляльок «Обереги» має важливе призначення: не лише втілювати на сцені твори мистецтва, але й збагачувати спілкування і духовний внутрішній світ глядача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брухаль Г. Завіса відкривається... / Галина Брухаль // Світ молоді. – 2005. – 6 жовтня.
2. Веселка С. Білоруський реквієм і українські усмішки / Світлана Веселка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://postup.brama.com/usual.php?what=10761>.
3. Дяченко К. Даруючи «Натхнення» (Огляд Міжнародного фестивалю театральних шкіл) / Катерина Дяченко, Ірина Мелешкіна // Просценіум. – 1–2 (20–21)/2008. – С. 100–103.

4. Заник В. В їхніх руках – не ляльки, а душі наших дітей / Вероніка Заник // Західний кур'єр. – № 45(885). – 2003. – 30 жовтня.
5. Івано-Франківському обласному театру ляльок ім. М. Підгірянки – 60 років. – Івано-Франківськ, 2005. – 28 с.
6. І-ий фестиваль: «Жили-були дід і баба...» або що показали «Обереги» // Галичина. – 2001. – 11 жовтня.
7. Кирпан А. «Обереги»–2005 / Анна Кирпан // Просценіум. – 3(13)/2005. – С. 97–100.
8. Кирпан Анна «Обереги» відроджують лялькові театри / Анна Кирпан // ЗахідПОСТ. – 2007. – №39. – С. 6.
9. Максименко С. Обереги–2003 / Світлана Максименко // Просценіум. – 3(7). – 2003. – С. 70–72.
10. Максименко С. Фестивальні обжинки (Міжнародний фестиваль національної класики на сценах театрів ляльок «Обереги», I Всеукраїнський фестиваль «Леся Українка на сцені») / Світлана Максименко // Просценіум. – 2–3 (30–31)/2011. – С. 44–49.
11. Мулик В. «Обереги–2011» / Володимир Мулик // Тижневик ЗАХІД-ПОСТ. – 2011. – 1 жовтня.
12. Мулик В. Обереги тетару / Володимир Мулик // Культура і життя. – 2011. – №49. – 9–15 грудня. – С. 11.
13. Назарчук Д. Назад до казки! (Інтерв'ю з Світланою Максименко) / Дарина Назарчук // Галичина. – 2003. – 6 листопада. – С. 12.
14. Національна класика на сцені театру ляльок «Обереги» : I Міжнародний фестиваль. – Івано-Франківськ, 2001. – 14 с.
15. Офіційний сайт Івано-Франківського академічного обласного театру ляльок імені Марійки Підгірянки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ifteatr.org.ua/>.
16. Патрійчук О. Ляльки в Івано-Франківську / Оксана Патрійчук // Інформаційний тижневик VIP-афіша. – 2007. – №37. – 27 вересня–3 жовтня.
17. Підлужна А. Вічно юне лялькове мистецтво / Алла Підлужна // Культура і життя. – №43. – 2003. – 24 грудня.
18. Підлужна А. Івано-Франківські «Обереги» / Алла Підлужна // Українське слово. – Ч. 45. – 2003. – 6–12 листопада.
19. Подлужная А. «Обереги» детства / Алла Подлужная // Зеркало недели – 2003. – 15 ноября. – С. 26.
20. Проблема «ОЛЯЛЬКОВУВАННЯ» в театрі ляльок ХХ–ХХІ ст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=22423&chapter=1>.
21. Прохасько Т. Ляльки запрошують / Тарас Прохасько // Галицький кореспондент. – 2005. – №11. – 6 жовтня. – С. 24.
22. Рой У. «Золотий телесик – 2011»: здобутки й проблеми / Уляна Рой // Просценіум. – 1(29)/2011. – С. 85–89.
23. Романюк М. До нас говорять ляльки (Міжнародний фестиваль «Обереги – 2007») / Марія Романюк, Олена Титаренко, Олеся Трубач // Просценіум – С. 113–117.
24. С. Н. Світ, у якому перемагає добро / Н. С. // Галичина. – 2007. – №142 (3510). – С. 1; 8.
25. Стефурак Н. Як стати маленьким / Неоніла Стефурак // Галичина. – 2007. – 4 жовтня. – С. 2.
26. Театральний процес в Україні в дзеркалі театральних фестивалів : оглядова довідка за матеріалами преси (2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/225084;jsessionid=0D83FF45195E032487951CE94852260C>.
27. Тугай Л. «Обереги» повертаються у компанії Екзюпері, Чехова та Гордера / Леся Тугай // Галичина. – 2011. – 22 вересня.

28. Тугай Л. Бренькнути рукою по струнах душі / Леся Тугай // Галичина. – 2005. – 11 жовтня. – С. 7–8.
29. Тугай Л. Лялькові «Обереги» стали творчою лабораторією / Леся Тугай // Галичина. – 2011. – №148–149 (4310–4311). – 6 жовтня. – С. 9.
30. Тугай Л. Прикарпатські обереги / Леся Тугай // Галичина. – 2005. – 6 жовтня. – С. 3.
31. Український театральний простір [Електронний ресурс]. – Режим доступу : atheatre.com.ua.
32. Шегда Н. «Обереги» визначили найкращих / Надія Шегда // Репортер. – 2011. – №40(542). – 6 жовтня. – С. 17.
33. Шутова О. Реконструкція вистави «Золотий човник» – забута постановка, що випередила свій час / Олександра Шутова // Театраріум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://teatrarium.com/2014/09/01/zoloty-chovnyk/>.